

«АСТАНА» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫ ОРТАЛЫҒЫ
БІРІНШІ ИНСТАНЦИЯДАҒЫ СОТЫ

2023 жылғы 1 ақпан

№: AIFC-C/CFI/2022/0020 ic

«ФРИДОМ ФИНАНС» АҚ

Талапкер

және

ЕГОР РОМАНЮК

Жауапкер

ШЕШІМ

Сот Судьясы:

Судья Сэр Руперт Джексон

ШЕШІМ

Бұл сот шешімі жеті бөлімнен тұрады, атап айтқанда:

1-бөлім. Кіріспе

2-бөлім. Фактілер

3-бөлім. Осы істі қарау

4-бөлім. Жауапкер шарттың талаптарын бұзды ма?

5-бөлім. Қазақстанның шығындар мен тұрақсыздық айыбы туралы заңнамасы

6-бөлім. Талапкердің қандай қорғану құралға құқығы бар?

7-бөлім. Қорытынды

1-БӨЛІМ. КІРІСПЕ

1.1 Бұл жұмыстан босату және шағымдардан босату туралы келісімді бұзғаны үшін айыппұл ретінде 5 миллион АҚШ долларын құрайтын талап.

1.2 Бұл іс Азаматтық Кодекстің 297-бабын ерекше жағдайларда қалай қолдануға болатындығы туралы мәселені көтереді.

1.3 Талапкер, "Фридом Финанс" АҚ ("FFIN"), "Фридом Финанс" компаниялар тобының бөлігі болып табылады. Топтың басқа компанияларына Фридом Финанс Белиз ("FFBZ") және Freedom Holding Corporation ("FRHC") кіреді. Тимур Тұрлов мырза топтың соңғы бенефициарлық иесі болып табылады.

1.4 Жауапкер Егор Романюк мырзаның активтерді басқару тәжірибесі бар. Ол талапкердің вице-президенті қызметін 2019 жылдың 4 наурызынан 2020 жылдың 31 қаңтарына дейін атқарды.

1.5 Осы шешімде мен келесі қысқартуларды қолданамын:

"Азаматтық кодекс" Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексін білдіреді .

"Азаматтық іс жүргізу кодексі" Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексін білдіреді .

"SHEL" құрамына Арман Шайкенов мырза мен Уәлихан Шайкенов мырза кіретін Shaikenov Law Experts фирмасын білдіреді.

"СУОП" 2020 жылдың 1 ақпанындағы жұмыстан босату және шағымдардан босату туралы келісімді білдіреді.

'TKL' талапкердің атынан сөйлейтін Tukulov and Kassilgov Litigation заң фирмасын білдіреді.

1.6 Азаматтық кодекстің екі ресми нұсқасы бар: біреуі орыс тілінде, екіншісі қазақ тілінде. Менің түсінуімше, орыс тіліндегі нұсқасы әсіресе Астана мен Алматы қалаларында кеңінен қолданылады. Қазақстан Әділет министрлігі Қазақ Азаматтық кодексінің ағылшын тіліне пайдалы аудармасын дайындады. Аудармаға қатысты сұрақтар туындайтын сирек жағдайларды қоспағанда, мен осы нұсқаны қолданамын.

1.7 Осы алғашқы ескертулерден кейін мен фактілерге көшуім керек.

2-БӨЛІМ. ФАКТІЛЕР

2.1 Романюк мырзаның FFIN-дегі жұмысы аяқталған кезде, ол және FFIN СУОП жасасты. СУОП-тың 6-тармағы Романюк мырзадан оның жұмысы кезінде алынған құпия ақпаратты жариялаудан бас тартуды талап етті. СУОП-тың 7-тармағында:

"Кесірлі ақпаратты таратпау". Қызметкер еш уақытта кез-келген жеке тұлғаға немесе ұйымға немесе кез-келген қоғамдық форумда Бенефициар тобының кез келген мүшесіне, немесе оның бизнесіне, практикасына, немесе қызметіне, немесе оның кез-келген қызметкеріне, лауазымды тұлғаларына, немесе директорларына және олардың бар және әлеуетті клиенттеріне, жеткізушілеріне, инвесторларына және басқа байланысты үшінші тараптарына қатысты кез-келген жала жабу, зиянды жалған немесе немқұрайлы ескертулер, түсініктемелер немесе мәлімдемелер қазір немесе болашақта жасамайды, жарияламайды немесе хабарламайды деп міндеттейді.

2.2 СУОП-тың 9-тармағы мыналарды көздейді:

"Қызметкер осы Шарттың кез келген ережесін елеулі түрде бұзған жағдайда, қызметкер осымен жұмыс берушінің басқа да қолжетімді құқықтық қорғау құралдарына қосымша әрбір елеулі бұзушылық ("тұрақсыздық айыбы") үшін 5,000,000 мөлшерінде тұрақсыздық айыбын беруді талап етуге құқығы бар екенін мойындайды және келіседі. Тараптар қызметкердің елеулі бұзушылық нәтижесінде келтірген залалын бұзушылық кезінде дәл бағалау мүмкін емес немесе өте қиын екенін және осы құжатта көрсетілген тұрақсыздық айыбы елеулі бұзушылық нәтижесінде туындауы мүмкін болжамды немесе нақты залалды ақылға қонымды бағалау болып табылатынын мойындайды және келіседі."

2.3. FFIN СУОП 3-тармағына сәйкес төлеуге келіскен және тиісті түрде төленген сыйақы 100 000 АҚШ долларын құрады. Freedom Finance Group пен Романюк мырза арасында келісілген жұмыстан шығу жәрдемақысының бөлігі ретінде (бұл туралы СУОП-та айтылмаса), FRHC-тің 300 000 акциясы Романюк мырзаға берілді. Тұрлов мырзаның 9-тармағында түсіндірілгендей, бұл акциялар шамамен 4,8 миллион АҚШ долларын құрады және 2020 жылдың наурызында FRHC компаниясының акцияларының бағасы туралы мәліметтермен расталады. Жауап алу кезінде Романюк мырза акцияларды беру болған оқиға үшін өтемақы, сондай-ақ оның қызметтері үшін сыйақы екенін айтты, өйткені ол FFIN компаниясына Nasdaq листингін алуға көмектесті.

2.4. Келесі екі жыл ішінде Тараптар арасында бәрі бейбіт болды. Романюк мырза мен "Фридом Финанс" компаниялары әртүрлі жолдармен жүрді.

2.5. Өкінішке орай, 2022 жылдың 18 сәуірінде Фридом Финанспен байланысты көптеген адамдарға бейне үндеуінде Тұрлов Мырза Романюк мырзаға келесі түсініктемелер берді:

«Өзгермелі табыспен. Содан кейін ол бізге жұмыс істеуге көшті, Мәскеудегі кеңседе жұмыс істеді, қандай да бір жолмен сауда жасады, көптеген кеңестер берді, онда клиенттер көп ақша жоғалтты және біздің ұжымның осындай көрнекті бөлігімен жанжалдасып, өкінішке орай, біздің клиенттеріміздің кейбір бөлігімен жанжалдасты. Ол Қазақстанға көшіп келді, онда да шамамен солай болды. Осыған байланысты бізде жанжал болды. Оның әрқашан арманы, өте ұзақ арманы болған. Ол әшкерелеуші, ұлы әшкерелеуші және белсенді инвестор ретінде мансап құруды армандады, яғни ол компанияларды сотқа бергісі келді, оларды әшкерелегісі келді; ол қандай да бір үлкен мәмілелер жасағысы келді; корпоративті бопсалау; оған ақша төлеу үшін компаниялардан үлкен төлемдер алу, немесе қазбауы немесе басқа нәрсе жасауы үшін. Жалпы, бұл оның негізгі және басты жұмысы болды. Міне, ол сол жерде айналысуға тырысты, қандай да бір компанияны сатып алуға, бұрыштар жасауға тырысты. Ревлонмен әңгіме болды, ол алдымен сол жерде бұрыш жасау үшін жеткілікті түрде сатып алды. Бұл, айтпақшы, американдық заң бойынша таза манипуляция. Егер ол жетістікке жетсе, бұл тікелей тыйым салынған бұрыштарды құру ретінде SEC тергеуіне айналуы мүмкін еді. Бағаны көтеру және оны қысқартқандарды сол жерден шығару үшін компанияның акцияларын сатып алуға болмайды. Өкінішке орай, егер сіз манипуляция туралы заңды оқып жатсаңыз, онда сіз оны көресіз. Бізде қандай проблема болды: ол сатып алған акцияларды бізде басқа да бірқатар клиенттер қысқартты.»

- 2.6. Романюк Мырза Тұрлов мырзаның айтқанын біліп, бейнежазбаның бір бөлігінің көшірмесін алды. Белгілі себептермен ол өте наразы болды.
- 2.7. Романюк Мырза Тұрлов мырза мен Фридом Финанс компанияларына Instagram және Twitter-де өте сыни пікірлер жариялай бастады. Тұрлов мырза бұл сыни пікірлер негізсіз деп санайды, бірақ егер олар көпшілікке жария етілсе, олар оның бизнесіне үлкен зиян келтіруі мүмкін. Сондықтан мен бұл пікірлерді осы шешімде айтпаймын. Алайда, осы іске қатысатын немесе осы шешімге шағымданатын барлық адамдар Романюк мырзаның іс бойынша құжаттар пакетіндегі барлық хабарламаларымен таныса алады.
- 2.8. 2022 жылы Тұрлов мырза мен Романюк мырзаның қарым-қатынасы айтарлықтай нашарлады. Олардың әрқайсысы тиісті органдарға екіншісіне шағым түсірді. Егер бұл орынды деп санаса, бұл мәселелерді осы органдар тексеруі керек. Бұл сот қарауы керек мәселелер емес. Бұл сот процестері Тұрлов мырза мен Романюк мырза арасындағы кеңірек соғыстың бөлігі болып көрінеді деп айту жеткілікті.
- 2.9. Тұрлов Мырза Романюк мырзаның Twitter және Instagram-дағы жазбаларынан үзілді-кесілді бас тартты. Ол оларды СУОП өрескел бұзылуы деп санады. Сондықтан ол осы сот ісін бастады.

3-БӨЛІМ. ОСЫ ІСТІ ҚАРАУ

- 3.1 2022 жылдың 11 тамызында АХҚО Сотына берілген талап арызда FFIN Романюк мырза СУОП 6 және 7-тармақтарды бұзды деп мәлімдеді. Тиісінше, FFIN СУОП 9-тармағына сәйкес 5 миллион АҚШ долларын айыппұл ретінде талап етті. FFIN өзінің талап арызында жабық сот ісін жүргізу туралы өтініш білдірді.
- 3.2 TKL-дің кіші заңгері Бернар Алихан мырзаға сот ісін жүргізу туралы шақыру қағазын жеткізуі тапсырылды. 2022 жылдың 19 қыркүйегінде сағат 10.21-де ол Романюк мырзаға қоңырау шалып, оның мекен-жайын сұрады. Романюк мырза оны беруден бас тартты. Алихан мырза Романюк

мырзамен телефон арқылы, мәтіндік хабарламалар мен электрондық пошта арқылы байланысуға басқа әрекеттер жасады, бірақ ешқандай жауап ала алмады. Мұндай жағдайда Алихан мырза шақыру қағазын СУОП көрсетілген мекен-жайға жіберді. Көрсетілген мекен-жай бойынша тапсырылғаннан кейін Романюк мырза тапсыруды растамады және қарсылық білдірмеді.

3.3 FFIN сырттай шешім қабылдау туралы өтініш берді. Мен бұл мәлімдемені 2022 жылдың 10 қазанында қашықтықтан тыңдауда қарастырдым. Мен талапкердің пайдасына жауапкершілік туралы шешім қабылдадым, бұл мәселені кейінірек тыңдауға қалдырдым. Шешім шығару барысында мен айттым:

3.4 «Талап қоюшының сырттай шешімге құқығы бар, бірақ мен келісімнің 9-тармағында көрсетілген 5 миллион доллардың барлығын өндіріп алуға талап қоюшының құқығы бар-жоқтығына қатысты күмәнданамын. Егер бұл іс ағылшын құқығы бойынша қаралса, бұл ереже орындала алмайтын тұрақсыздық айыбы болып табылатын-табылмайтынын шешу қажет болар еді. Алайда осы шарт қазақстандық заңнамаға бағынады. Егер тұрақсыздық айыбы кредитордың шеккен залалдарымен салыстырғанда тым көп болса, бұл жағдайда Қазақстанның Азаматтық кодексінің 297-бабы «... борышкер мен кредитордың назар аударуға лайықты мүдделерін ескере отырып», тұрақсыздық айыбын соттың азайтуына рұқсат 3 береді. Сотқа ұсынылған құжаттардың негізінде бұл құқықты осы жағдайда пайдалану мақсатқа сәйкестігін-сәйкессіздігін айту мүмкін емес. Залалдың сомасын анықтау үшін тыңдау өтуі тиіс. Бұл 5 миллион доллар немесе қандай да бір аз сома болып шығуы мүмкін. Бастапқы қадам ретінде бейнебайланыс арқылы тыңдау өткізілуі тиіс. Біз тыңдауларда қарауымыз керек проблемалардың бірі залалды бағалау бойынша тыңдауларға сот алдына тек бір тараптың ғана келіп қатысуы ықтимал екендігімен байланысты. Мәселе айтарлықтай күрделі және екі тараптан да аргументтелуін қажет етеді. Мен талап қоюшының адвокатынан және Тіркеушіден залалды бағалау бойынша тыңдауларға соттың *amicus curiae*-ны көмек үшін тартуына болатын-болмайтынына қатысты көмек сұраймын.» Осы тыңдаудан кейін Тіркеуші көрнекті және тәжірибелі қазақстандық заңгер Сергей Ватаев мырзаға жүгінді. Ватаев мырза бұл істе *amicus curiae* ретінде әрекет етуге және оны өтеусіз жасауға мейірімділікпен келісті. Мен Ватаев мырзаға бұл үшін және сотқа дейін де, сот процесінде де көрсеткен елеулі көмегі үшін өте ризамын.

3.5 2022 жылдың 2 қарашасында кейс-менеджмент бойынша қашықтықтан конференция өтті, онда мен сот талқылауына дейін нұсқаулар бердім. 2022 жылғы 2 қарашадағы бұйрықтың 2 тармағында:

«Сергей Ватаев мырза сот отырысына *amicus curiae* ретінде қатысады және сотқа тәуелсіз адвокат ретінде көмектеседі. Ватаев мырза Аппаратқа 2023 жылғы 6 қаңтар жұма күні Астана қаласының уақыты бойынша сағат 18:00-ге дейін қысқаша қорытынды береді, онда Сот Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 297-бабына немесе кез келген басқа тиісті Ережеге сәйкес шығын мөлшерін 5 миллион АҚШ долларынан төмен түсіре ала ма, жоқ па, соны қарайтын болады. Ватаев мырза осы қорытында талапкердің өкілі Аппаратқа беретін статистикалық зерттеулерде пайдаланылған Қазақстан Республикасы Ұлттық соттарының шешімдеріне қандай мән беру керектігін өз бетінше тексеру керек.»

3.6 2022 жылдың 15 желтоқсанында Романюк мырза байланысқа шықты. Ол Сотқа сырттай сот шешіміне наразылығын білдіріп, сот процесі туралы білмейтінін айтып, электрондық пошта арқылы жүгінді. Мен бұл наразылықтарды қабылдамаймын. Тукулов мырзаның Романюк

мырзадан шебер тұс-тұсынан жауап алуын тыңдағаннан кейін, мен Романюк мырзаның бұл іс туралы жақсы білетініне және оған қатысудан әдейі жалтарғанына көз жеткіздім. Оның 2022 жылдың 15 желтоқсанына дейін қатыспауы қасақана стратегия болды, ол бұл туралы кеш өкінді.

- 3.7 2022 жылдың 20 желтоқсанында сот Романюк мырзаның сот шешімінің күшін жою туралы кез-келген өтініші 2023 жылдың 16 қаңтарында, дүйсенбіде тағайындалған сот отырысында қаралады деп шешті, егер шешімнің күшін жою туралы өтініш қанағаттандырылса, 16 қаңтарда сот талқылауы бірден толық болады деп бұйрық берді.
- 3.8 2022 жылғы 26 желтоқсанда Романюк мырза АХҚО Соты қағидаларының 9.18-9.20 қағидаларына сәйкес сырттай сот шешімінің күшін жою туралы өтініш ("Өтініш" деп аталған) берді. Сол күні Романюк мырза "Қарсылық" деп аталатын құжат тапсырды, ол іс жүзінде оның айғақтары мен сот ісіне қарсылық болды. Ол істі тыңдау талапкер ұсынғандай жабық емес, ашық сот отырысында өтуін сұрады. Романюк мырза белгіленген тыңдау күніне қарсы болған жоқ (атап айтқанда, 2023 жылдың 16 қаңтары).
- 3.9 2023 жылдың 10 қаңтары, сейсенбіде жауапкер 16 қаңтар, дүйсенбіге белгіленген тыңдаудың бейне байланыс арқылы өтуі туралы өтініш берді. Тағы да жауапкер белгіленген тыңдау күніне қарсы болмады. Жауап ретінде, 2023 жылдың 12 қаңтарында Сот жауапкер тыңдауда бейнебайланыс арқылы қатыса алады деп шешті, бірақ оның өкілдері жеке қатысуы керек.
- 3.10 13 қаңтар күні жұма кешке 20.47-де жауапкер 16 қаңтар, дүйсенбіде болатын істі қарауды кейінге қалдыру туралы сотқа жүгінді. Оның өтінішінің негізгі негізі оның атынан әрекет ету үшін өзінің өкілдеріне (Мәскеуде орналасқан) сенімхат бере алмауы болды.
- 3.11 Сот бұл мәлімдемені негізінен қабылдамады, өйткені:
- (i) Жауапкер Мәскеуден өз заңгерлеріне сенімхат беруге жеткілікті мүмкіндіктерге ие болды.
 - (ii) Жауапкер тыңдауды өте кеш кезеңге ауыстыру туралы өтініш беруді кешіктірді. Егер оған көп уақыт қажет болса, ол бұл өтінішті желтоқсан айында жіберуі керек еді.
- 3.12 Тыңдау 16 қаңтар, дүйсенбіде өтті. Талапкердің атынан TKL-ден Тукулов мырза сөз сөйледі. Мәскеудегі "Assistent Plus" заң фирмасының қызметкері Холод мырза жауапкерді таныстырды. Қысқаша дәлелдерді тыңдап, мен АХҚО Соты қағидаларының 9.19-ережесіне сәйкес сырттай шешімнің күшін жою туралы бұйрық шығардым. Осыдан кейін сот қарауы басталды. Тұрлов мырза жеке қатысып, куәлік берді. Романюк мырза Дубайдан қашықтықтан қатысты (қазіргі уақытта тұратын жері) және куәлік берді.
- 3.13 Құқықтық мәселелерге қатысты TKL Бернар мырза Азаматтық Кодекстің 297-бабы бойынша сот шешімдеріне статистикалық талдау жасаған айғақтар берді. SHEL компаниясы (TKL тапсырмасы бойынша) тұрақсыздық айыбы мен соған байланысты мәселелерге қатысты Қазақстан заңнамасы туралы есеп ұсынды. Ватаев мырза (сот тапсырмасы бойынша amicus curiae ретінде) 2022 жылғы 2 қарашадағы бұйрықтың 2-тармағында көрсетілген мәселелерге қатысты құжатты ұсынды. Мен осы заңды материалдардың барлығын өте пайдалы деп таптым.

3.14 Талапкердің өтінішін және жауапкердің қарсылығын қарап шыққаннан кейін мен сот талқылауының жабық режимде өтуі туралы бұйрық шығаруға дайын емес едім. Алайда, мен Тұрлов мырзаның Романюк мырзаның әртүрлі басылымдары (олар енді жоқ) көпшілікке танымал болғанын қаламайтынын түсінемін. Бұл жарияланымдардың дұрыстығын Тұрлов мырза қатты даулайды және бұл сот қараған жоқ. Сондықтан мен осы хабарламалардың мәтінін ұсынудан бас тартамын, бірақ талап арыздағы тармақтардың нөмірлерін көрсете отырып, оларға сілтеме жасаймын. Сонымен қатар, мен іс материалдарындағы кейбір құжаттарды жариялауға тыйым салу туралы бұйрық шығардым.

3.15 Романюк мырза Тұрлов мырзаның осы шешімнің 2-бөлімінде айтылған бейнежазбада айтқан пікірлерінің дұрыстығына үзілді-кесілді қарсы шығады. Алайда, Романюк мырзада бұл пікірлер осы шешімде келтіріледі деген алаңдаушылық жоқ. Шынында да, олар оны нақты сот ісін қорғаудың негізі болып табылады.

3.16 Сот талқылауының барысын баяндай отырып, мен енді шартты бұзғаны үшін жауапкершілік туралы мәселені қарауым керек.

4-БӨЛІМ. ЖАУАПКЕР ШАРТТЫҢ ТАЛАПТАРЫН БҰЗДЫ МА?

4.1 Жауапкер СУОП оған "қабылдау немесе қабылдамау" қағидаты бойынша ұсынылды деп мәлімдейді. Егер ол акцияларды аударуды және 100 000 АҚШ долларын алғысы келсе, ол келісімге қол қоюы керек еді. Холод мырза өзінің кіріспе сөзінде Азаматтық кодекстің 159.9-бабына сәйкес келісім жарамсыз деп мәлімдеді.

4.2. 159.9-бап мыналарды көздейді:

«Алдау, зорлық-зомбылық, қоқан-лоққы әсерінен жасалған мәмілені, сондай-ақ басқа Тарап өзіне өте қолайсыз жағдайларда қиын мән-жайлардың қосындысы салдарынан екінші тарап пайдаланған мәміле (әділетсіз мәміле), жәбірленушінің талабы бойынша сот жарамсыз деп тануы мүмкін».

4.3. Мен 159.9-баптың бұл жағдайда қандай да бір қолданысы бар екендігімен келіспеймін. СУОП екі тәжірибелі кәсіпкер арасында жасалған келісім болды. Олардың әрқайсысы заңгерлік кеңеске қол жеткізе алды. Мәміле "қабылдау немесе қабылдамау" қағидаты бойынша ұсынылуы мүмкін, бірақ бұл қысым немесе қанау емес еді. Егор Романюк мырза келісімшартқа қол қойғысы келмесе, оған міндетті емес еді. Ол осы сотқа немесе, егер ол қаласа, Қазақстанның басқа соттарына талап қою арқылы өткен кез келген құқық бұзушылықтар үшін (егер олар орын алса) сыйақы мен өтемақы туралы өз талаптарын қоя алады.

4.4. Енді мен талап арызда көрсетілген басылымдарды қарауға көшемін. Жауапкерге қатысты әділеттілікті қамтамасыз ету мақсатында (заңгерлердің дайындалуға уақыты аз болған) Мен сот процесінде айтылған, бірақ ұсыныстарда емес, басқа жарияланымдарды ескермеймін. Бұл хабарламалар талапкердің пайдасына айтарлықтай дәлел келтірмейді. Холод мырза спектакльдерде көрсетілген жарияланымдарға толығымен сілтеме жасай отырып, қорғаныс нұсқасын ұсынды.

4.5. Тек бір жарияланым СУОП-тың 6-тармағындағы құпиялылықты сақтау міндетін бұзу болып табылады. Бұл жарияланым талап арыздың 10-тармағында көрсетілген. Жақшадағы үзінді

құпиялылықты бұзу емес. FFIN 100% Тұрлов мырзаға тиесілі екендігі көпшілікке белгілі болды. FFIN мен FFRC арасындағы мәмілелер туралы түсініктеме белгілі мәселелерден асып түсті. Бұл Романюк мырзаның "бағасы" болды, ол кем дегенде ішінара жұмыс кезінде білгендеріне негізделген. Бұл жұмыс 28 ай бұрын аяқталды, сондықтан бағалау дәл болмады. Бұл 6-тармақтың шамалы ғана бұзылуы болды.

- 4.6. Бұл СУОП 9-тармағының мағынасында "едәуір бұзушылық" болды ма? Азаматтық кодекстің 401.2-бабында:
- 4.7. «Тараптардың біреуі шартты бұзып, ол екінші тарап шарт жасасу кезінде үміт артуға құқылы болғанынан едәуір дәрежеде айрылып қалатындай шығынға әкеп соқса бұл шарттың едәуір дәрежеде бұзылуы деп танылады». Батаев мырзаның сөздерінен түсінгенімдей, бұл Азаматтық кодекстің жалпы бөлігіндегі "Елеулі бұзушылықтың" жалғыз анықтамасы және оны Қазақстандық заңгерлер кеңінен қолданады. Кодекстің 4-бөлімінде (406-баптан бастап) "Елеулі бұзушылықтың" басқа да анықтамалары бар, бірақ бұл бөлім шарттардың ерекше санаттарына (сатып алу-сату, жалдау және т. б.) қатысты, сондықтан осы мақсаттар үшін маңызды емес.
- 4.8. Қоғамдық игілік болған Freedom Finance Group туралы ақпараттың көлемін ескере отырып, мен талап арыз нысанының 10-тармағында көрсетілген 6-тармақты бұзу келісімнің едәуір бұзылуы болып табылады деп есептемеймін. Демек, бұл келісімнің 9-тармағын бұзған жоқ.
- 4.9. Талапкердің негізгі аргументі 7-тармақты, бұзылған ақпаратты таратпау туралы тармақты бұзуға негізделген. Талапкер талап арыздың 10, 12, 13, 14, 15 және 16-тармақтарында көрсетілген басылымдар Freedom Finance Group пен осы компаниялармен байланысты тұлғаларға СУОП-тың 7-тармағына қайшы келетін ақпараттың таралуын білдіреді деп мәлімдейді.
- 4.10. Романюк мырза бұл басылымдарға жауапты болғанын мойындайды, бірақ олар 24 сағаттан кейін автоматты түрде жоғалып кеткенін көрсетеді. Ол сондай-ақ сот келтірілген шектеулі үзінділерді ғана емес, контексті бағалау үшін барлық басылымдарды қарастыруы керек деп санайды. Бұл екеуі де жақсы көзқарас. Мен жарияланымдардың шектеулі мерзімін ескеремін және оларды толық контексте оқимын.
- 4.11. Түкулов мырза өзінің кіріспе сөзінде "жаман сөздер" жұмсақ термин екенін атап өтті. Егер бұл жала жабу туралы мәлімдеме болмаса да, мәлімдеме жаман болуы мүмкін. Бұл да жақсы ескерту, мен оны ескеремін.
- 4.12. Холод мырза сотты шағымданған басылымдардың көпшілігі Романюк мырзаның басқалар бөліспеуі мүмкін пікірінің қарапайым мәлімдемесі деп сендіреді. Бұл, былайша айтқанда, Романюк ешнәрсе жасамай-ақ айтуға құқылы әділ пікірлер. Мен кейбір басылымдар Романюк мырзаның пікірі болғанына келісемін. Алайда, Түкулов мырзаның пікірінше, бұл олардың зиянды ақпараттың таралуына кедергі келтірмейді.
- 4.13. Холод мырза шағымдар жіберілген барлық жарияланымдар Тұрлов мырзаның 2022 жылғы 28 сәуірдегі бейне хабарламасынан басталғанын көрсетеді. Онда Романюк мырзаға қатысты өте қатал пікірлер болды. Ол кеңінен қаралды және Романюк мырзаның жарияланымдарынан айырмашылығы уақытпен шектелмеді. Ол барлық FFIN қызметкерлеріне жіберілді.

4.14. Сонымен қатар, Холод мырзаның айтуынша, Романюк мырза тиісті түсініктемелер жариялаған кезеңде "Фридом Финанс" адамдары Романюк мырза туралы өте зиянды пікірлер айтуды жалғастырды. Романюк мырза өзінің ауызша айғақтарында бұл пікірлер оның назарына жеткізілгенін айтты. Мен бұл көрсеткіштерді қабылдаймын, өйткені олар екі аспектімен расталады. Біріншіден, Тұрлов Мырза 2022 жылдың шілдесінде Романюк мырзаны қатты сынаған видео түсіргенін еске алады. Екіншіден, жауап алу кезінде Тұрлов мырза өз жұмысшыларына Романюк мырзаның корпоративті бопсалау және акцияларды манипуляциялаумен айналысатынын айтқан болуы мүмкін екенін мойындады.

4.15. Холод мырза өзінің кіріспе сөзінде жарияланымдар іс жүзінде шабуыл емес, Тұрлов мырзадан қорғану құралы болды деп мәлімдеді. Осыған байланысты суық мырза Азаматтық кодекстің 143-бабына сүйенеді. Бабында былай делінген:

«1. Азамат өзінің ар-намысына, қадір-қасиетіне немесе іскерлік беделіне нұқсан келтіретін мәліметтерді сот тәртібімен теріске шығаруды талап етуге құқылы.

2. Егер азаматтың немесе заңды тұлғаның ар-намысына, қадір-қасиетіне немесе іскерлік беделіне кір келтіретін мағлұматтар бұқаралық ақпарат құралдары арқылы таратылған болса, олар сол бұқаралық ақпарат құралдарында тегін теріске шығарылуға тиіс.

Егер аталған мағлұматтар ұйымнан шыққан құжатта болса, бұл құжаттағы мағлұматтардың шындыққа сай келмейтіндігі туралы тиісті адамға міндетті түрде хабарлана отырып, мұндай құжат алмастырылуға немесе кері сұратып алынуға тиіс. Өзге реттерде теріске шығару тәртібін сот белгілейді. 3. Бұқаралық ақпарат құралдары азаматқа немесе заңды тұлғаға қатысты олардың құқықтарына немесе заңды мүдделеріне нұқсан келтіретін мағлұматтар жарияласа, олар сол бұқаралық ақпарат құралдарында өз жауаптарын тегін жариялауға құқылы.

4.16. Түкулов мырза Кодекстің 143-бабының осы істе шартқа ұқсас шарт болған жағдайда ешқандай қатысы жоқ деп мәлімдейді. Мен 143-баптың қатаң орынды емес екендігімен келісемін. Біріншіден, Тұрлов мырзаның бейнесі, оны көптеген жұмысшылар көргенімен, "бұқаралық ақпарат құралы" емес. Екіншіден, Романюк мырзаның хабарламалары Тұрлов мырзаны сынауға бағытталған жоқ және бұл сынның неге негізсіз екендігі туралы айтқан жоқ. Оның орнына олар Тұрлов мырзаның мінез-құлқына жауап болды. Екінші жағынан, 143-бап адамдардың оларға бағытталған шабуылдарға жауап беруге құқығы бар деген жалпы қағиданы бекітеді. Мен мұны қорғау құралдарын қарастыруға өткен кезде ескеретін боламын.

4.17. Мен қарама-қайшы дәлелдерді мұқият зерттедім. Мен талап арызда көрсетілген басылымдардың әрқайсысы Тұрлов мырзаның, Freedom Finance компанияларының немесе осы компаниялармен байланысты адамдардың беделін түсіреді деген қорытындыға келдім. Мен төрт себеп бойынша осындай қорытындыға келдім:

(i) Түкулов мырзаның айтуынша, "жаман ақпаратты тарату" - бұл өте жұмсақ термин, ол негізсіз қатал сынды білдірмейді.

(ii) Шын мәнінде, әртүрлі хабарламалардағы сын өте қатал болды, тіпті оны контексте оқыса да, тіпті Романюк мырза назар аударатын барлық ескертулерді ескере отырып.

(iii) Хабарламалардың қысқа мерзімді болуы Романюк мырзаны ақтамайды. Олар немқұрайлы болды және оларды киберкеңістікте жарияланған қысқа уақыт кезеңінде көптеген адамдар көрді.

(iv) Романюк мырзаның Турлов мырза мен оның серіктестері айтқан сынға жауап беруі Қорғаныс емес. 7-тармақта «Турлов мырза немесе «Freedom Finance Group» тобына кіретін басқа адамдар айтқан сынға жауап беретін жағдайларды қоспағанда» деген жолдар болған ескертпе жоқ. Азаматтық кодекстің 143-бабының тікелей қолданысы жоқ. Осылайша, бұл бап жауапкершілікті қорғауды қамтамасыз етпейді, бірақ мен қорғау құралдарын қарастырған кезде маңызды болады.

- 4.18. Сондықтан мен әр түрлі қарсылықтарды қабылдамаймын және Романюк мырза талап арыздың 10, 12, 13, 14, 15 және 16-тармақтарында көрсетілген жағдайлардың әрқайсысында СУОП-тың 7-тармағын бұза отырып әрекет етті деп санаймын. Жауапкершілік мәселесі бойынша талапкердің пайдасына шешім қабылдағаннан кейін, Мен енді қорғау құралдары мәселесіне көшуім керек. Бұл жұмыстың бірінші кезеңі ретінде мен Қазақстанның залал мен тұрақсыздық айыбына қатысты заңнамасын қарастыруым керек.

5-БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ШЫҒЫНДАР МЕН ТҰРАҚСЫЗДЫҚ АЙЫБЫ ТУРАЛЫ ЗАҢНАМАСЫ

- 5.1 Азаматтық кодекстің 20-тарауы (349-366-баптар) міндеттемені бұзғаны үшін жауапкершілікке арналған. Осы тараудың 350-бабында: «Міндеттеменің бұзылуынан туындаған залалдардың орнын толтыру» Шартты бұзу міндеттемені бұзу нысандарының бірі болып табылады. Сондықтан, Қазақстандағы жалпы ереже, Англиядағыдай, шартты бұзушы екінші Тарапқа бұзушылықпен келтірілген залалды өтеуі керек.

- 5.2 Азаматтық кодекстің 18-тарауы (292 - 338-4-баптар) міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге арналған. 18-тараудың 2-параграфы (293-298-баптар) айып төлеуіне арналған.

- 5.3 293-бап "айып толеу" ұғымын анықтайды. Ағылшын тіліндегі нұсқада 293 бап келесідей:

«Article 293. The definition of forfeit

Damages (fine, penalty) shall be recognized as a monetary amount defined by legislation or agreement, which must be paid by a debtor to the creditor in the case of failure to execute, or improper execution of an obligation, in particular, in the case of a delay in execution. Upon the claim to pay the damages, the creditor shall not be obliged to prove losses caused to him.»

- 5.4 Бұл аударма толығымен дұрыс емес. Сондықтан мен орыс тіліндегі нұсқасын да ұсынамын:

«293-бап. Айып төлеу туралы түсінік

- 5.5 Борышқор міндеттемесін орындамаған немесе тиісінше орындамаған ретте, атап айтқанда, орындау мерзімін өткізіп алған ретте несие берушіге төлеуге міндетті, заңдармен немесе шартпен белгіленген ақша сомасы айып төлеу (айыппұл, өсім) деп танылады. Айып төлеу туралы талап бойынша несие беруші оған келтірілген залалдарды дәлелдеуге міндетті емес.»293-

баптың бастапқы сөзі «айып төлеу» аударма ұсынғандай "шығын" дегенді білдірмейді. Бұл «айып төлеу» дегенді білдіреді. Одан кейінгі жақшадағы екі сөз ('айыппұл' және 'өсім') бұл айып төлеуінің барлық түрлері туралы, белгілі бір сомалар туралы және орындалу ұзақтығына немесе толық емес орындалуына байланысты өзгеретін сомалар туралы екенін анық көрсетеді.

- 5.6 Қазақстан заңнамасы бойынша айып төлеу негізгі мақсаты шартты бұзғаны үшін тежеу және/немесе жазалау болып табылады. SHEL мұны мәжбүрлі функция ретінде сәтті сипаттайды. Сондықтан айып төлеу ережесі бұзушылықтан туындаған шығындардың ықтимал мөлшерінен асатын жауапкершілікті жүктей алады (бірақ міндетті емес). Бұл саясаттың себептері бойынша келісімшарттың мұндай ережелеріне тыйым салатын ағылшын құқығынан өзгеше.
- 5.7 Азаматтық кодекстің 351-бабы айып төлеу мен залал арасындағы қатынастарды қарастырады. Тағы да аударма мәселесі туындайды. Сондықтан мен ағылшын және орыс нұсқаларын беремін.
- 5.8 Ағылшын нұсқасында :

«Article 351. Losses and Forfeit

1. When a forfeit is established for a failure to execute, or for improper execution of an obligation, then the losses shall be compensated for the part which is not covered by the forfeit. Legislation or the agreement may stipulate the cases: where it is permitted to claim only forfeit. but not losses; where losses may be levied in full amount in addition to damages; and where at the discretion of the creditor either damages or losses may be claimed.

Legislative acts of the Republic of Kazakhstan or the contract may provide for the cases: when losses may be recovered in full amount in excess of the penalty; when at the choice of the creditor either a penalty or losses may be recovered.

Cases, in which, a penalty only may be established for failure to perform or improper performance of an obligation, shall be determined by legislative acts of the Republic of Kazakhstan.

2. In the cases where for failure to execute or improper execution of an obligation a limited liability is established, the losses which are subject to compensation in the part which is not covered by the forfeit. or in addition to it or instead of it, may be claimed up to the limits established by such limitation».

- 5.9 Орыс тіліндегі нұсқасында:

«Статья 351. Убытки и неустойка 1. Если за неисполнение или ненадлежащее исполнение обязательства установлена неустойка, то убытки возмещаются в части, не покрытой неустойкой. Законодательными актами Республики Казахстан или договором могут быть предусмотрены случаи: когда убытки могут быть взысканы в полной сумме сверх неустойки; когда по выбору кредитора могут быть взысканы либо неустойка, либо убытки.

Случаи, при которых за неисполнение или ненадлежащее исполнение обязательства может устанавливаться только неустойка, определяются законодательными актами Республики Казахстан..

5.10 2. В случаях, когда за неисполнение или ненадлежащее исполнение обязательства установлена ограниченная ответственность, убытки, подлежащие возмещению в части, не покрытой неустойкой, либо сверх, либо вместо нее, могут быть взысканы до пределов, установленных таким ограничением.» 1-баптың тақырыбының үшінші сөзінен және осы Ережедегі үшінші сөзінен айып төлеу жалпы термині қолданылатынын көруге болады. Бұл 293-бапта көрсетілген айып төлеуінің барлық түрлері туралы..

5.11 Батаев мырза тыңдау барысында қазақстандық заңнамаға сәйкес айып төлеу қосарланған функцияны орындайтынын түсіндірді. Ұстамдылық пен жазадан басқа, айып төлеу несие берушіге өтемақы төлеуді де қамтамасыз етеді. Бірақ айып төлеу (ағылшын құқығындағы айып төлеу айырмашылығы) несие берушінің ықтимал шығын сомасына тікелей қатысы жоқ. 351-баптың салдары кейде кредитор айып төлеуінде, айып төлеуімен жабылмаған шығындар үшін өтемақы да өндіріп алуы мүмкін.

5.12 Енді мен 297 бабына өтемін. Бұл бап мыналарды көздейді:

5.13 «Егер төленуге тиісті тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл) кредитордың шеккен залалдарымен салыстырғанда тым көп болса, сот борышкердің талабы бойынша борышкердің міндеттемені орындау дәрежесін және борышкер мен кредитордың назар аударуға лайықты мүдделерін ескере отырып, тұрақсыздық айыбын (айыппұлды, өсімпұлды) азайтуға құқылы.» Батаев мырза өзінің құжатының 16-тармағында "борышкердің талабы бойынша" деген сөздер 297-бабының бастапқы редакциясында көрсетілмегенін түсіндіреді. Олар 2017 жылғы 9 наурызда күшіне енген Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 27 ақпандағы № 49-VI Заңымен толықтырылды. Қазақстан Парламенті осы Заңның мақсатын баяндайтын түсіндірме жазба дайындады. 297 баптың өзгеруіне байланысты түсіндірме жазбада мыналар айтылған:

«Бұл ұсыныс соттың өз қалауы бойынша, яғни борышкердің тиісті өтінішінсіз тұрақсыздық айыбын төмендету құқығын бас тартуға бағытталған».

5.14 Алихан Бернар мырза 297-бап бойынша сот шешімдеріне статистикалық талдау жүргізді. Ол 85 тиісті істің кестесін жасады. Сот, әдетте, егер ол сұралмаса, қарыз сомасын төмендетпеді. Істердің көпшілігі борышкердің кешіктірілуіне байланысты. Кейде сот төлемді кешіктіргені үшін пайыздарды төмендететін, мысалы, өндіріп алушы талап қоюды кешіктірген кезде.

5.15 Amicus қорытындысында Батаев мырза келесіні мәлімдейді:

«18. Соттар өздеріне 297-баппен берілген сот қалауы бойынша өз құқықтарын белсенді пайдаланды. Соттар көбінесе тұрақсыздық айыбының мөлшерін азайтуды жөн көрді, әсіресе есептелген тұрақсыздық айыбының сомасы негізгі талаптардың сомасымен салыстырылған кезде.

19. 2017 жылғы түзетулерден кейін тәжірибе өзгере бастады. Соттар айыппұл мөлшерін азайту туралы мәселені сотталушылар сұраған жағдайда ғана қарастыра бастады. Тұрақсыздық айыбын төмендету туралы өтінішхат мәлімделмеген жағдайларда соттар тұрақсыздық айыбы сомасын төмендету мүмкіндігін қарау үшін қандай да бір құқықтық негіздерге сүйене алмады және тиісінше төмендету туралы мәселені қарамайды.

20. Арасында Қазақстанның Жоғарғы Соты істерді қарау және құқықтың даулы мәселелері негізінде заң күші бар және соттар мен халық үшін заңның белгілі бір ережелерін қалай түсіндіруге және қолдануға қатысты міндетті басшылық болып табылатын "нормативтік қаулылар" деп аталатын өз актілерін шығарады.

21. Алайда, 297-бапқа қатысты бірде-бір нормативтік қаулы жарияланған жоқ және 297-бапқа қатысты басқа нұсқаулар немесе ұсыныстар жоқ, мысалы, тұрақсыздық айыбы мен негізгі қарыздың арақатынасы "тым үлкен" деп саналуы керек немесе тараптардың қандай мүдделері назар аударуға тұрарлық.

20. Сондықтан соттар істерді шешуде өз қалауын парасаттылықпен тиімді ойларға сүйене отырып жүзеге асырады.

...

32. Мен 297 бапты қолданудың сот практикасына қатысты бақылауларымды келесідей қорытындылаймын.

33. Соттар, әдетте, Заңның әрпін қатаң сақтай отырып, ресми тәсілді қолданады және жауапкерлердің төмендету туралы өтінішінсіз айыппұл сомасын төмендетпейді.

34. Сонымен қатар, егер тұрақсыздық айыбын төмендету туралы өтініш берілсе, соттар көбінесе "жанашырлықпен" қарайды және тұрақсыздық айыбын азайтады, әсіресе оның мөлшері нақты зиянға сәйкес келмесе. Бұл көзқарас қарапайым, тәжірибесіз жеке тұлғалар банктер сияқты ірі заңды тұлғалармен сотқа тартылатын істерге тән. Әдетте, соттар азайғаннан кейін беретін тұрақсыздық айыбы негізгі қарыз сомасының белгілі бір үлесін құрайды және сот сирек негізгі қарыз сомасына тең немесе одан жоғары тұрақсыздық айыбын тиісті деп санайды.

35. Алайда, бұл тәсіл "өзгермелі" тұрақсыздық айыбы бар жағдайларға тән, мұнда тұрақсыздық айыбы уақыт өте келе есептеледі және негізгі қарызға тең немесе одан жоғары сомаға дейін өсуі мүмкін. Тараптар басынан бастап белгілеген тұрақсыздық айыбының белгіленген сомалары бар жағдайларда соттар тұрақсыздық айыбын төмендетуге бейім емес.»

5.16 Мен осы іс бойынша мәселелерді қарау кезінде осы принциптерді ескеремін. Батаев мырза сотқа борышкердің жауапкершілігін азайтуға мүмкіндік беретін Азаматтық кодекстің 364-бабы туралы да айтады. Алайда бұл жағдайда Тараптардың ешқайсысы 364 бапқа сілтеме жасамайды.

5.17 Шығындар мен тұрақсыздық айыбы туралы заңды белгілегеннен кейін, мен енді талапкердің құқығы бар құралды қарастыруым керек.

6-БӨЛІМ. ТАЛАПКЕРДІҢ ҚАНДАЙ ҚОРҒАНУ ҚҰРАЛҒА ҚҰҚЫҒЫ БАР?

6.1 Қорытынды сөзінде Түкулов мырза талапкер 5 миллион АҚШ долларын өндіріп алуы керек деп мәлімдеді - бұл СУОП-тың 9-тармағында көрсетілген толық сома. Жауап ретінде Холод мырза егер оның клиенті шартты бұзғаны үшін жауап берсе, сот Азаматтық Кодекстің 297-бабына сәйкес төленетін соманы 100 000 АҚШ доллардан аспайтын сомаға дейін азайтуы керек деп мәлімдеді.

6.2 Мен кездестірген бірінші мәселе – СУОП-тың 9-тармағын қалай түсіндіру керек. Ол Қазақстан заңнамасына белгісіз жалпы құқық тұжырымдамасы болып табылатын "тұрақсыздық айыбын"

көздейді. Батаев мырза құжатының 48-параграфын және SHEL есебінің 27 және 45-параграфтарын қараңыз. Өз қорытындысында 44-тармағында SHEL толық негізде 9-тармақтың нашар тұжырымдалғанын және өзіне қайшы келетінін атап өтеді.

- 6.3 9-тармақ тұрақсыздық айыбы белгілі бір біржолғы сома түрінде нақты қарастыруға арналған. SHEL де, Батаев мырза да осындай қорытындыға келді, Мен олармен келісемін. СУОП ықтимал бұзылыстары көп және өте алуан түрлі. СУОП-тың 9-тармағында айтылғанымен, 5 миллион АҚШ доллары бұзушылықтан туындауы мүмкін шығындарды нақты алдын ала бағалау бола алмайды. Барлық жағдайларды қамтитын бір цифрды есептеу мүмкін емес. 5 миллион долларлық көрсеткіш бұзушылықтан туындауы мүмкін шығындардан әлдеқайда көп.
- 6.4 Мұндай үлкен соманы қосудың себебі Романюк мырзаны мәлімдемелерден аулақ ұстау болды. Тұрлов мырза өзінің 8-тармағында құнды акцияларды беру және 100 000 АҚШ долларын төлеу Романюк мырзаның "Фридом Финанс" туралы зиянды мәлімдемелер жасауына жол бермеуге бағытталғанын түсіндірді. Басқаша айтқанда, 9-тармақ тосқауыл ретінде айтарлықтай тұрақсыздық айыбын қарастырады. Бұл Қазақстан заңнамасы бойынша заңды. Романюк мырза өзінің ауызша айғақтарында Тұрлов мырзамен бірдей нәрсені айтты. Оған "қабылдау немесе қабылдамау" шарттарымен пакет ретінде бүкіл мәміле ұсынылды. Егер ол қомақты аударым мен 100 000 доллар алғысы келсе, оған кемсітетін пікірлер айтуға тыйым салатын келісімге қол қоюы керек еді. Азаматтық кодекстің 392-бабына сәйкес, шарттың талаптарын түсіндіру қиын болған жағдайларда (осы жағдайдағыдай) келісім-шарт алдындағы келіссөздерді және Тараптардың ниеттерінің басқа да дәлелдерін назарға алу заңды екенін қосу үшін араласамын.
- 6.5 Сол кезде Романюк мырза оған ұсынылған пакетке өте риза болды. Ол акциялар мен ақшалай төлемдерді қабылдады. Ол мәміленің бір бөлігін адал орындады. Романюк Мырза Тұрлов мырзаға немесе «Фридом Финанс» компанияларына көпшілік алдында сын айтқан жоқ.
- 6.6 Өкінішке орай, келісімдер шамамен екі жылдан кейін сақтауы тоқтатылды. Тұрлов Мырза Романюк мырзаның жеке басы мен мінез-құлқына қатысты қоғамдық шабуылдарды бастады. Жазбаша және ауызша айғақтардан олардың әрқайсысы екіншісін өте төмен бағалайтыны маған түсінікті. Тұрлов мырза мен оның қызметкерлері Романюк мырзаның жеке басын көпшілік алдында жамандаған кезде Романюк мырзаның үнсіз қалуы өте үлкен үміт болды.
- 6.7 СУОП Тұрлов мырзаға Романюк мырзаға қатысты зиянды ақпаратты таратуға тыйым салатын ереже болған жоқ. Мұндай шартты шартта да білдіруге болмайды. Екінші жағынан, Тұрлов мырза да, Фридом Финанс компаниялары да адал әрекет етуге міндетті болды.
- 6.8 Азаматтық кодекстің 8-бабы Тукулов мырза өзінің жазбаша кіріспе сөздерінде келтірген маңызды ереже болып табылады. Ол былай дейді:

«4. Азаматтар мен заңды тұлғалар өздеріне берілген құқықтарды жүзеге асырған кезде адал, парасатты және әділ әрекет жасап, заңдардағы талаптарды, қоғамның адамгершілік қағидаттарын, ал кәсіпкерлер - бұған қоса іскерлік әдептілік ережелерін сақтауға тиіс. Бұл міндетті шарт арқылы алып тастауға немесе шектеуге болмайды. Азаматтық құқық қатынастарына қатысушылардың адал, парасатты және әділ әрекет жасауы көзделеді.»

5. Азаматтар мен заңды тұлғалардың басқа тұлғаға зиян келтіруге, құқықты өзге нысандарда теріс пайдалануға, сондай-ақ құқықты оның мақсатына қайшы келетіндей етіп жүзеге асыруға бағытталған әрекеттеріне жол берілмейді.

6. Ешкім де өзінің теріс пиғылды мінез-құлқымен артықшылық алуға құқылы емес.

7. Осы баптың 3-6-тармақтарында көзделген талаптар сақталмаған жағдайда сот адамға тиесілі оның құқығын қорғаудан бас тарта алады.»

6.9 Менің ойымша, Тұрлов мырза Романюк мырзаның ештеңе демеу үшін СУОП-ты пайдаланып, жосықсыз әрекет етті және сонымен бірге Романюкке қарсы қорлау шабуылдарын жариялады және басқаларды осы шабуылдарды қайталауға мәжбүр етті.

6.10 Енді мен Азаматтық Кодекстің 297-бабына көшемін. Келісімнің 9-тармағында көрсетілген тұрақсыздық айыбы Романюк мырзаның бұзушылықтарынан туындаған кез-келген шығындармен салыстырғанда өте үлкен болып табылады. Мен Романюк мырзаның келісімшарттық міндеттемелерін 25 ай ішінде орындағанын ескеремін (297-бап талап еткендей). Егер оны арандатпаса, ол мұны жалғастыра берер еді. Мен Тұрлов мырза мен FFIN СУОП-ты бұзбағандарымен келісемін. Екінші жағынан, олар жосықсыз әрекет етіп, Романюк мырзаны Шартты бұзуға мәжбүр ететін жағдай туғызды.

6.11 Мұндай жағдайларда сотта екі түрлі құрал бар. Азаматтық кодекстің 8.7-бабы сотқа талапкерге оның құқықтарын қорғаудан бас тарту құқығын береді. Сонымен қатар, 297 бап сотқа тұрақсыздық айыбының мөлшерін азайтуға мүмкіндік береді.

6.12 Мен талапкерді СУОП-тың 9-тармағында қарастырылған тұрақсыздық айыбынан толығымен алып тастамауым керек деген қорытындыға келдім. Бұл сот тарапынан пропорционалды емес қадам болар еді.

6.13 Сот үшін тиісті курс Азаматтық Кодекстің 297-бабына сәйкес өз өкілеттіктерін жүзеге асыру болып табылады. Мен Ватаев мырзаның соттардың өз өкілеттіктерін әдетте 297-бапқа сәйкес қалай жүзеге асыратыны туралы айтқанының бәрін ескеремін. Атап айтқанда, ол өз қорытындысының 20-тармағында қандай да бір нормативтік қаулы болмаған кезде соттар бұл қалауды «парасаттылық пен тиімді ойларнегізінде» жүзеге асырады деп мәлімдейді.

6.14 Бұл істің фактілері өте ерекше. Бақытымызға орай. Азаматтық кодекстің ережелері соттың Тараптар арасындағы әділеттілікті қалпына келтіруі үшін жеткілікті икемділікті қамтамасыз етеді. Барлық жағдайда тиісті бұйрық 297-бапқа сәйкес төленетін тұрақсыздық айыбын 100 000 долларға дейін азайту болып табылады.

7-БӨЛІМ. ҚОРЫТЫНДЫ

7.1 Мен екі жақтың өкілдеріне, Тукулов мырза мен Холод мырзаға, тараптардың керемет өкілдігі үшін және өз позицияларын соншалықты анық көрсеткені үшін алғыс айтамын..

7.2 Жоғарыда келтірілген себептер бойынша СОТ ЖАУАПКЕРГЕ БҮГІНГІ КҮННЕН БАСТАП 28 КҮН ІШІНДЕ ТАЛАПКЕРГЕ 100 000 АҚШ ДОЛЛАРЫ КӨЛЕМІНДЕ ТҰРАҚСЫЗДЫҚ АЙЫБЫН ТӨЛЕУДІ БҰЙЫРАДЫ.

Сот қабылдады,

Сэр Руперт Джексон,
Судья, АХҚО Соты

Өкілдік ету:

Талап қоюшының атынан Бақыт Түкулов мырза, Tukulov & Kassilgov Litigation LLP, Алматы, Қазақстан Республикасы.

Жауапкер атынан Алексей Холод мырза, "Assistent Plus" Халықаралық Заң фирмасы, Мәскеу, Ресей Федерациясы.